

CHCEME OPRAVDU POMOCI STUDENTŮM? UDĚLEJME SYSTÉMOVOU ZMĚNU MATURITNÍCH ZKOUŠEK!

Radko Sáblik, ředitel Smíchovské střední průmyslové školy a gymnázia

V poslední době se hodně diskutuje o úřední maturitě. Osobně si myslím, že by měl být realizován způsob navržený ministerstvem školství, ale na druhou stranu na rovinu říkám, že pokud budou maturity úřední, žádná katastrofa se konat nebude. Současná podoba maturity nemá z pohledu vzdělávání velký význam, představuje spíše společenskou událost a výzvu pro studenty, aby zdolali první vážnější překážku ve své profesní kariéře. Pokud student před maturitou nic neumí a našprtá se něco právě na ni, tak většinu toho ještě o následných letních prázdninách zapomene. Učíme se přece pro sebe a nikoli pro známku či jednorázovou zkoušku.

Maturita, stejně jako přijímací zkoušky, musí vycházet z cílů vzdělávání, přizpůsobit se jim, nikoli naopak. Pokud je tedy naším deklarovaným cílem vzdělávat mladou generaci pro reálný osobní, společenský a profesní život, tak tomu musí odpovídat i podoba a obsah maturity.

Je pravdou, že znalosti se zkouší dobře, naopak dovednosti velmi obtížně a někdy je dokonce jejich hodnocení jednorázovou zkouškou téměř nemožné. Přitom znalosti mají v současnosti poločas rozpadu pět let, ale dovednosti využíváme po celý svůj život. Také si po krátké době z toho, co jsem se naučil jen na zkoušení a testy, pamatuji pět až patnáct procent, což je hrozná efektivita vzdělávání.

Proto jsem hovořil o tom, že je třeba obsah učiva seškrtnat o padesát procent a ten zbytek opakovat, procvičovat a aplikovat, aby se uložil do dlouhodobé paměti a vytvořil hutný základ, na kterém bude moci absolvent stavět a celoživotně se vzdělávat, což je už nyní nutnost. Proto říkám, že kdo u odborných škol připravuje studenta na konkrétní pracovní pozici, páchá na něm zločin. Nevíme totiž, co bude absolvent za deset let dělat, ale umíme odhadnout, co bude potřebovat. Kreativitu, adaptabilitu, kriticky, inforaticky a logicky myslet, měnit pracovní pozice či oblast svého podnikání a celoživotně se vzdělávat. Umět se učit ale neznamená dovednost se našprtát na test, ale učit se novým věcem na základě již získaných znalostí a dovedností. A tímto směrem musí všechny stupně škol své žáky a studenty připravovat.

Osobně prosazuji, aby každý student u maturity musel obhajovat svou celoroční práci, jedno na jaké téma, vytvářenou výhradně ve skupině, kdy se učí i potřebné spolupráci. Pochopitelně si pak u maturitní komise obhájí svou část, svůj osobní příspěvek pro zdar projektu. Na naší škole toto praktikujeme již skoro třicet let a obhajoby maturitních prací vždy patří k tomu nejlepšímu z maturit.

Dále jsem přesvědčený, že je třeba pracovat s portfoliem studenta. I to se dá vhodně využít při skládání maturitní zkoušky. A dá se také využít u přijímacího řízení. Letos jsme poslání portfolia a motivačního dopisu využili u svých přijímaček. Obsah portfolia se dá přepsat do získávání kreditů a může být určen jejich počet, nutných ke splnění podmínek k vystavení dokumentu o maturitě. Ta tím pádem již nebude jednorázovou zkouškou s podílem štěstí při vytažení otázky.

Dle mého by každý maturant měl prokázat, že se orientuje ve dvou oblastech lidského života, a to třeba i pomocí didaktických testů. Tou první oblastí je společenský základ, tedy

pochopení, jak funguje společnost, z jakých historických a kulturních tradic vychází. Tou druhou je přírodovědný základ, tedy jak fungují věci kolem nás, včetně základních přírodních zákonů a včetně základů moderních technologií. Tyto testy by se mohly skládat průběžně, nikoli až na závěr studia, podle dispozic studenta a jeho uvážení.

Pokud jsou někteří absolventi střední školy ochuzeni o některou z těchto dvou oblastí vzdělávání, je jim to do budoucna ke škodě. Určitě se mnou nebudou souhlasit mnozí kolegové z odborných škol, ale jejich absolvent nepotřebuje jen odborné znalosti, s tím svým poločasem rozpadu, ale i schopnost komunikovat s klientem, nadřízeným i podřízeným, s úřady, umět si založit a vést živnost, zahájit podnikání. Tedy mít ten podceňovaný společenský základ. A absolvent gymnázia, který je netknutý technikou, bude mít v budoucnu problém si tento nedostatek doplnit.

Samozřejmě s tím vším se musí změnit i obsah vzdělávání. Každý maturant dostane v prvních dvou letech zmiňovaný společenský a přírodovědný základ, a v dalších dvou letech využívá výběrové volitelné předměty či semináře k rozvoji svého talentu. Přitom vedle toho opakuje, procvičuje a aplikuje společenský a přírodovědný základ, aby ho uměl využívat v praxi a získal potřebné dovednosti. K tomu ale není třeba dělat žádné legislativní změny, stačí jen využívat možností daných Rámcovými vzdělávacími programy. I v jejich již nyní zastaralé podobě.

Ve čtvrtém ročníku by již měly být vyučovány výhradně maturitní předměty, tedy několikrát zmíněný společenský a přírodovědný základ, cizí jazyk a maturitní výběrový předmět. Ten bude jistě jiný na různých typech škol. K tomu by se student věnoval své celoroční maturitní práci.

Současná podoba maturity je zcela mimo realitu toho, co bude absolvent potřebovat a jak bude pracovat. Pokud od svého podřízeného chci splnění konkrétního úkolu, stojím snad nad ním, aby nikde neopisoval, s nikým se neradil? Chci přece přesný opak. Chci, aby v rámci analýzy sbíral co nejvíce dostupných informací, poradil se s dalšími kolegy a pak mi navrhl varianty řešení, určil tu nejlepší a nakonec ji realizoval. Ale jak vypadá většinové zkoušení na školách, včetně těch vysokých?

To souvisí i s přijímacím řízením a studiem na vysokých školách. Mnoho našich absolventů odchází studovat do zahraničí, neboť výuka je tam kreativnější a umožňuje jim se více rozvíjet, více se prolíná s praxí. A také nesmíme zapomínat, že žádná sebelepší škola na světě, střední či vysoká, žádného odborníka nikdy nevychová. Tím se stane dotyčný díky svému dalšímu vzdělávání, nasbíraným zkušenostem. Škola má ukázat směr a dát příležitost seberealizace. K tomu však mají bohužel naše střední i vysoké školy většinou dost daleko.

Výzkumy ukazují, že cca 92% času za dobu svého studia věnujeme tomu, co nám moc nejde, abychom nebyli ze školy odejiti, a jen 8% tomu, co nám jde a čím se budeme v budoucnu živit. Jistě, tam se přece ani učit nepotřebujeme, že. Ovšem opak je pravdou. Proto bychom měli u absolventů vytvořit ten společný hutný základ a pak jim umožnit se rozvíjet v tom, v čem jsou dobří.